

רשומות

הצעות חוק

28 במרס 1990

1985

ב' בניסן התש"ן

צמוד	
154	חוק ייסוד: הממשלה (תיקון מס' 5)
157	חוק ייסוד: הממשלה (תיקון מס' 6)
159	חוק ייסוד: הרשות המבצעת
164	חוק ייסוד: הממשלה
171	חוק הפיקוח על קייטנות, התש"ן-1990

מתפרסמות בזה הצעות חוק מטעם ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת:

[298] חוקייסוד: הממשלה (תיקון מס' 5)

1. במקום סעיפים 3 עד 25 לחוקייסוד: הממשלה¹ (להלן – החוק העיקרי), יבוא:
3. (א) הממשלה מורכבת מראש הממשלה, ממלא מקומו ומשרים אחרים.
(ב) ראש הממשלה וממלא מקומו יכהנו בתפקידם מכוח בחירתם במישרין בידי אורחי המדינה.
- (ג) השרים האחרים ימונו בידי ראש הממשלה.
4. (א) משך כהונת ראש הממשלה וממלא מקומו – ארבע שנים.
(ב) משך כהונתו של שר הוא במשך תקופת כהונתו של ראש הממשלה וממלא מקומו.
5. (א) כל הכשר להיות מועמד לכנסת והוא בן שלושים שנה לפחות – כשר להיות מועמד לכהונת ראש הממשלה.
(ב) אדם שכהן כראש הממשלה שלוש תקופות בזה אחר זה לא יהיה מועמד בבחירות לתקופה הסמוכה לאחריהן.
6. (א) מועמד לכהונת ראש הממשלה יוצע על ידי עשרים וחמישה חברי הכנסת.
(ב) נפטר מועמד לכהונת ראש הממשלה או חדל להיות מועמד מטעם אחר, יועמד לבחירה מועמד אחר בדרך שתיקבע בחוק.
7. (א) הבחירות לכהונת ראש הממשלה יהיו כלליות, ארציות, ישירות, חשאיות ושוות.
(ב) בבחירות לכהונת ראש הממשלה ייבחר המועמד שזכה ברוב קולות המצביעים ובלבד שלא יפחת מתמישים אחוזים מהם.
(ג) לא זכה אף מועמד ברוב הדרוש על פי סעיף קטן (ב), ייערך סיבוב בחירות שני בין שני המועמדים שזכו בסיבוב הראשון במרב הקולות. בסיבוב השני ייבחר לכהונת ראש הממשלה המועמד שזכה ברוב קולות המצביעים.

החלפת סעיפים 3 עד 25

הרכב ובחירה

תקופת כהונה

כשרות לכהונת ראש הממשלה

הצעת מועמדות

בחירת ראש הממשלה

דברי הסבר

אוריאל רייכמן, בכיר בחירה אישית ישירה של ראש הממשלה, בתיקונים קלים, תוך מציאת איזונים בין יציבות השלטון ויעילותו לבין פיקוח פרלמנטרי יעיל על הממשלה, למניעת סכנה אפשרית של ריכוז מופרז של הכוח והסמכויות בידי העומד בראשות הממשלה.

משבר השלטון בישראל התבטא, בין השאר, בכך שמפלגה קטנה מסוגלת – לפי שיטת הממשל הנוכחית – לקבוע מי יהיו כראש הממשלה. ראש הממשלה מוגבל ביותר ביכולתו לבחור שרים ראויים לתפקידיהם ואין לו סמכויות הדרושות לו לנהל את ממשלתו. מוצע לאמץ את הצעת צוות הפרופסורים של אוניברסיטת תל-אביב, בראשות פרופ'

¹ ס"ח התשכ"ח, עמ' 226; התשל"ג, עמ' 236; התש"ס, עמ' 6; התשמ"א, עמ' 280; התשמ"ד, עמ' 220.

- מועד הבחירה
8. (א) הבחירות לכהונת ראש הממשלה יהיו ביום הבחירות לכנסת.
(ב) סיבוב בחירות שני, כאמור בסעיף 7(ג), ייערך עשרה ימים לאחר היום הקבוע בסעיף קטן (א).
- ממלא מקום ראש הממשלה
9. (א) מועמד לכהונת ראש הממשלה יציג את מועמדו לכהונת ממלא מקום ראש הממשלה בדרך שתיקבע בחוק. המועמד חייב להיות כשר להיבחר כראש הממשלה.
(ב) הצבעה עבור המועמד לכהונת ראש הממשלה תהיה אף הצבעה עבור המועמד שהוצג על ידיו לכהונת ממלא מקום ראש הממשלה.
- תחילת כהונה
10. (א) ראש הממשלה הנבחר וממלא מקומו יכנסו לתפקידם תוך שלושים ימים לאחר בחירתם, לאחר שימסרו בפני הכנסת במעמד נשיא המדינה הצהרת אמונים למדינת ישראל ולחוקיה.
(ב) ראש הממשלה וממלא מקומו יכהנו בתפקידם עד תחילת כהונתו של ראש הממשלה הנבחר.
- חסינות
11. (א) ראש הממשלה וממלא מקומו והשרים האחרים לא יעוכבו ולא ייעצרו, לא ייערך חיפוש בגופם, בחצריהם או בחפציהם ולא יוגש נגדם כתב אישום אלא באישור ועדת הכנסת.
(ב) בקשה לאישור ועדת הכנסת לפי סעיף קטן (א) יכול שתוגש בידי היועץ המשפטי לממשלה או עשרים וחמישה חברי הכנסת.
- הצבעת אי אמון
12. (א) הכנסת רשאית להביע אי אמון בראש הממשלה ולהעבירו מכהונתו, ברוב של שבעים וחמישה מחבריה.
(ב) הועבר ראש ממשלה מכהונתו, ייערכו בחירות חדשות לכנסת ולכהונת ראש הממשלה תוך ארבעים ימים ממועד הצבעת אי האמון.
(ג) הצעת אי אמון תוגש על ידי עשרה או יותר מחברי הכנסת.
- הפסקת כהונה
13. (א) הכנסת רשאית, בהחלטה שנתקבלה ברוב חבריה, להעביר את ראש הממשלה מכהונתו אם מטעמי בריאות נבצר ממנו דרך קבע למלא את תפקידו.
(ב) הכנסת לא תקבל החלטה כאמור אלא לפי הצעת ועדת הכנסת שנתקבלה ברוב של שני שלישים מחבריה ועל יסוד חוות דעת רפואית.
(ג) הורשע ראש הממשלה כעבירה שיש עמה קלון רשאית הכנסת, בהחלטה שנתקבלה ברוב חבריה, להעביר את ראש הממשלה מכהונתו. לא תקבל הכנסת החלטה כאמור אלא לאחר שהונחו בפניה פסק הדין המרשיע וכן חוות דעת של נשיא בית המשפט העליון בשאלה היש בעבירה קלון.
(ד) ראש הממשלה רשאי להתפטר מתפקידו על ידי הגשת כתב התפטרות לנשיא המדינה. אופן ההתפטרות וכניסתה לתוקף ייקבעו בחוק.
(ה) חדל ראש הממשלה לכהן מסיבה כלשהי, יכהן ממלא מקום ראש הממשלה כראש הממשלה עד תום תקופת הכהונה.

14. נעדר ראש הממשלה מן הארץ או נבצר ממנו זמנית למלא את תפקידו, יכהן ממלא מקומו במקומו עד שובו של ראש הממשלה ארצה או עד שיחזור למלא את תפקידו. הודעה על כך תימסר לנשיא המדינה, ליושב ראש הכנסת ותפורסם ברשומות.

אייכות
תפקוד זמנית

15. (א) ראש הממשלה ימנה את השרים.

מינוי שרים

(ב) כל הכשר להיות מועמד לכנסת כשר להתמנות כשר.

(ג) אחד מהשרים יכול להיות ממלא מקום ראש הממשלה.

(ד) ראש הממשלה יציג את ממשלתו בפני הכנסת וכל שר יצהיר הצהרת אמונים כאמור בחוק.

(ה) מינויו של שר יתבטל אם תוך 30 ימים מתחילת כהונתו החליטה מליאת הכנסת ברוב של שבעים וחמישה מחבריה כי אין לקיים את המינוי.

16. שר אחראי בפני ראש הממשלה על משרד או על תפקידים שעליהם הוא ממונה.

אחריות שר

17. (א) שר רשאי להתפטר מהממשלה על ידי הגשת כתב התפטרות לראש הממשלה. אופן ההתפטרות ומועד כניסתה לתוקף ייקבעו בחוק.

הפסקת כהונתו של שר

(ב) ראש הממשלה רשאי להעביר שר מכהונתו. הוראה זו לא תחול על ממלא מקום ראש הממשלה.

(ג) הורשע שר בעבירה שיש עמה קלון, רשאית הכנסת לפטר ברוב של חבריה.

18. נפסקה כהונתו של שר או נבצר זמנית משר למלא את תפקידו, ימלא את התפקיד ראש הממשלה או שר אחר שנקבע על-ידו.

מילוי מקום שר

19. (א) ראש הממשלה רשאי:

תיפקוד הממשלה

(1) לחלק תפקידים בין השרים;

(2) לשנות את חלוקת התפקידים בין השרים;

(3) להעביר שטחי פעולה ממשרד למשרד;

(4) לקבוע את משרדי הממשלה וכן לאחד משרדים, לחלקם, לבטלם ולהקים משרדים חדשים.

(ב) ראש הממשלה מנהל את עבודת הממשלה.

20. הממשלה מוסמכת לעשות בשם המדינה כל פעולה שעשייתה אינה מוטלת בדין על רשות אחרת.

סמכויות הממשלה

21. סמכות הנתונה לשר, למעט סמכות להתקין תקנות, רשאי השר לאצול לעובד ציבור.

אצילה סמכויות

22. שר הממונה על ביצוע של חוק רשאי ליטול לעצמו כל סמכות, למעט סמכות בעלת אופי שיפוטי, הנתונה על פי אותו חוק לעובד מדינה, אם אין כוונה אחרת משתמעת מן החוק; השר רשאי לעשות כאמור לענין מסויים או לתקופה מסויימת.

נטילת סמכויות

חבר הכנסת: דוד ליבאי

1. במקום סעיפים 3 עד 25 לחוקי־סוד: הממשלה! (להלן - החוק העיקרי), יבוא:
- "הרכב ובחירה
3. (א) הממשלה תורכב מראש הממשלה, ממלא מקומו ושרים אחרים.
(ב) ראש הממשלה יכהן בתפקידו מכוח בחירה במישרין בידי אזרחי המדינה.
(ג) כל השרים ימונו בידי ראש הממשלה.
- תקופה כהונה
4. (א) משך כהונת ראש הממשלה ארבע וחצי שנים.
(ב) משך כהונתו של שר הוא במשך תקופת כהונה של ראש הממשלה.
- כשירות
5. (א) כל הכשיר להיות מועמד לכנסת והוא כן ארבעים שנה לפחות - כשיר להיות מועמד לכהונת ראש הממשלה.
(ב) אדם שכהן כראש הממשלה שתי תקופות ברציפות לא יהיה מועמד בבחירות לתקופה הסמוכה לאחריהן.
- מועמדות
6. מועמד לכהונת ראש הממשלה יוצע על ידי אחת או כמה מן הסיעות בכנסת היוצאת.
- בחירת ראש הממשלה
7. (א) הבחירות לכהונת ראש הממשלה יהיו כלליות, ארציות, ישירות, חשאיות ושוות.
(ב) בבחירות לכהונת ראש הממשלה ייבחר המועמד שזכה ברוב קולות המצביעים ובלכד שלא יפחת מארבעים אחוזים מהם.
- מועד בחירה
8. (א) הבחירות לכהונת ראש הממשלה יהיו ביום הבחירות לכנסת.
(ב) סיבוב בחירות שני, כאמור בסעיף 7(ג), ייערך עשרה ימים לאחר היום הקבוע בסעיף קטן (א).
- ממלא מקום ראש הממשלה
9. (א) המועמד לכהונת ממלא מקום ראש הממשלה יוצע לאישור הכנסת בידי ראש הממשלה הנבחר קודם הרכבת הממשלה. המועמד חייב להיות כשיר להיבחר כראש הממשלה.
(ב) אדם שכהן בתפקיד ממלא מקום ראש הממשלה שתי תקופות כהונה רצופות, לא יהיה מועמד לתפקיד ממלא המקום לתקופה הסמוכה לאחריהן.

דברי הסבר

לחוק את יציבות המשטר בישראל ולהעניק סמכויות רחבות יותר למי שעומד בראשות הממשלה.

הצעת החוק נועדה למנוע הישנות המצב של תלות מופרזת במפלגות קטנות בתהליך הרכבתה של הממשלה,

¹ ס"ח התשכ"ח, עמ' 226; התשל"ג, עמ' 236; התש"ם, עמ' 6; התשמ"א, עמ' 280; התשמ"ד, עמ' 220.

10. (א) ראש הממשלה וממלא מקומו יכנסו לתפקידם תוך שלושים ימים לאחר היבחרם, לאחר שימסרו בפני הכנסת במעמד נשיא המדינה הצהרת אמונים למדינת ישראל ולחוקיה.

תחילת כהונה

(ב) ראש הממשלה וממלא מקומו יכהנו בתפקידם עד תחילת כהונתו של ראש הממשלה הנבחר.

11. (א) הכנסת רשאית להביע אי-אמון בראש הממשלה ולהעבירו מכהונתו ברוב של שמונים מחברייה.

הצבעת אי-אמון

(ב) הועבר ראש הממשלה מכהונתו, ייערכו בחירות חדשות לכנסת ולכהונת ראש הממשלה תוך שלושים ימים ממועד הצבעת אי-אמון.

(ג) הצעת אי-אמון תוגש על-ידי עשרים מחברי הכנסת לפחות.

12. (א) ראש הממשלה רשאי להתפטר מתפקידו על ידי הגשת כתב התפטרות לנשיא המדינה. אופן ההתפטרות וכניסתה לתוקף ייקבעו בחוק.

התפטרות

(ב) נבצר מאיזו סיבה שהיא מראש הממשלה להמשיך ולמלא את תפקידו כראש ממשלה בהתאם להוראות חוק זה, ישמש ממלא מקומו כראש ממשלה עם מלוא הסמכויות הנתונות לראש ממשלה. תקופת כהונתו של ממלא מקום ראש הממשלה כאמור תהיה לשנה אחת בלבד. עד תום עשרה חדשים לאחר שיכנס לתפקידו יקוימו בחירות כלליות.

13. נעדר ראש הממשלה מן הארץ או נבצר ממנו זמנית למלא את תפקידו, יכהן ממלא מקומו במקומו עד שובו של ראש הממשלה ארצה או עד שיחזור למלא את תפקידו. הודעה על כך תימסר לנשיא המדינה וליושב ראש הכנסת ותפורסם ברשומות.

אייכולת תפקיד זמנית

14. (א) ראש הממשלה ימנה את השרים.

מינוי שרים

(ב) כל הכשיר להיות מועמד לכנסת כשיר להתמנות כשר.

(ג) אחד מהשרים ימונה לסגן ראש הממשלה.

(ד) ראש הממשלה יציג את ממשלתו בפני הכנסת וכל שר יצהיר הצהרת אמונים כאמור בחוק.

(ה) מינויו של שר יתבטל אם תוך 30 ימים מתחילת כהונתו החליטה מליאת הכנסת ברוב של שבעים וחמישה מחבריה כי אין לקיים את המינוי.

15. שר אחראי בפני ראש הממשלה על משרדו או על תפקידים שעליהם הוא ממונה.

אחריות של שר

16. (א) שר רשאי להתפטר מהממשלה על ידי הגשת כתב התפטרות לראש הממשלה.

הפסקת כהונתו של שר

(ב) ראש הממשלה רשאי להעביר שר מכהונתו וכן להציע לכנסת להחליף את ממלא מקומו.

(ג) הורשע שר בעבירה שיש עמה קלון, רשאית הכנסת לפטר ברוב של חבריה.

17. נפסקה כהונתו של שר או נבצר זמנית משר למלא את תפקידו, ימלא את התפקיד ראש הממשלה או שר אחר שנקבע על ידו.

מילוי מקום שר

תיפקוד הממשלה 18. (א) ראש הממשלה רשאי:

- (1) לחלק תפקידים בין השרים;
 - (2) לשנות את חלוקת התפקידים בין השרים;
 - (3) להעביר שטחי פעולה משרד למשרד;
 - (4) לקבוע את משרדי הממשלה וכן לאחד משרדים, לחלקם, לבטלם ולהקים משרדים חדשים.
- (ב) ראש הממשלה מנהל את עבודת הממשלה.

חבר הכנסת: אוריאל לין

[300]

חוקיסוד: הרשות המבצעת

1. (א) הממשלה היא הרשות המבצעת של המדינה: ראש הממשלה עומד בראש הרשות המבצעת ונבחר בבחירות כלליות, ארציות, ישירות, שוות ויחסיות, ביום הבחירות לכנסת. פרטים ייקבעו בחוק.
(ב) כהונת ראש הממשלה היא ככהונת הכנסת עמה נבחר.
2. מקום מושבה של הממשלה הוא ירושלים.
3. ראש הממשלה שנבחר כאמור בסעיף 1 ירכיב את הממשלה לפי שיקול דעתו. ראש הממשלה רשאי לכלול בממשלה חברי כנסת ושרים שאינם חברי כנסת, וימנה אחד מהם להיות ממלא מקום ראש הממשלה. תוך 20 ימים מיום בחירתו, יציג ראש הממשלה את ממשלתו בפני נשיא המדינה ובפני הכנסת, יודיע על קווי היסוד של הממשלה ועל חלוקת התפקידים בין השרים. עם מתן ההודעה לכנסת, תיכון הממשלה והשרים ייכנסו לכהונתם.

דברי הסבר

הרכבת הממשלה בשיטה הקיימת, ולהבטיח את יכולתו ע הרוב להביא את רצונו לידי ביטוי מבלי להיכנע לסחט נה של קבוצות מיעוט. מוצע, כי ראש הממשלה יבחר ישיר על ידי העם, בבחירות כלליות. מי שיזכה לאמון הציבור בי הבחירות יוכל להרכיב את הממשלה ללא צורך באיש הכנסת.

אין השיטה המוצעת מבקשת להנהיג בישראל משו נשיאותי - משטר שבו אין יחסי אמון בין הרשות המבצע לבין הפרלמנט. בתנאים של ישראל מסוכן להפקיד עוצנו כזאת בידי איש אחד, ולמנוע מהכנסת את האפשרות להחל את הממשלה. מוצע כי הכנסת תוכל, ברוב מיוחס, להעב את ראש הממשלה מתפקידו, בתנאי שכאותה הצבעה ה תבחר ראש הממשלה אחר תחתיו. כך תמנע הפלת ממש כתוצאה מרוב מקרי או קוניונקטורלי. סעיפים שונים בח נועדו למנוע מצב כו יש חשש לשיחוק כשל העובדה שז לממשלה רוב בכנסת. אם הכנסת אינה מאשרת את ה

תוצאות הבחירות לכנסת ה-12 ותהליך הרכבת הממש לה כעקבות הבחירות מוכיחים בפעם נוספת את הצורך לשנות את מבנה הרשות המבצעת בישראל.

תהליך הרכבת הממשלה בתנאים של ריבוי מפלגות קיצוני כרוך בחיזור של שתי המפלגות הגדולות, המייצגות יחד את מרבית אורחי המדינה, אחרי הסיעות הקטנות המוכנות תמורת סיפוק תביעותיהן, להעמיד עצמן כשותפות אפשריות לכל המרבה במחיר. תהליך זה גורם להתכזות, מעוות לחלוטין את רצון הרוב ומשעבד אותו לדרישותיו המפליגות של מיעוט סחטני. ובסופו של דבר משפיל את המערכת הפוליטית כולה בעיני הציבור ועלול לערער את עצם הלגיטימיות של המוסדות הדמוקרטיים בקרב שכבות רחבות באוכלוסייה.

הרפורמה המוצעת במבנה הרשות המבצעת נועדה למנוע את כל התופעות המבוזות והנפסדות הכרוכות בתהליך

4. לאחר מתן ההודעה לפי סעיף 3, יצהיר ראש הממשלה בפני הכנסת הצהרת אמונים זו:
 "אני (השם) מתחייב כראש הממשלה לשמור אמונים למדינת ישראל ולחוקיה, למלא באמונה את תפקידי כראש הממשלה ולקיים את החלטות הכנסת";
 וכל אחד מן השרים האחרים יצהיר הצהרת אמונים זו:
- "אני (השם) מתחייב כחבר הממשלה לשמור אמונים למדינת ישראל ולחוקיה, למלא באמונה את תפקידי כראש הממשלה ולקיים את החלטות הכנסת".
5. שר אחראי לתפקידים שעליהם הוא ממונה כפני ראש הממשלה.
6. (א) ראש הממשלה וחברי הממשלה יהיו אזרחי ישראל ותושביה.
 (ב) מי שנהיה לשר שעה שהוא מכהן באחד התפקידים שנושאייהם מנועים מהיות מועמדים לכנסת, נפסקת כהונתו באותו תפקיד עם היומו לשר, ואולם מי שמכהן בתפקיד שופט, דיין של בית דין דתי או קצין בשירות הקבע של צבא-הגנה לישראל, לא יהיה לשר אלא אם חדל לכהן באותו תפקיד 100 ימים לפני כן.
 (ג) שר יהיה ממונה על משרד, אולם יכול שיהיה שר בלי תיק.
7. ראש הממשלה רשאי לשנות את חלוקת התפקידים בין השרים.
8. ראש הממשלה רשאי לצרף שר נוסף לממשלה; החליט ראש הממשלה לצרף שר, יודיע על כך ועל תפקידו של השר הנוסף לכנסת; עם מתן ההודעה ייכנס השר הנוסף לכהונתו, וסמוך ככל האפשר למתן ההודעה, יצהיר את הצהרת האמונים.
9. (א) הכנסת רשאית להביע אי אמון בראש הממשלה בדרך של בחירת ראש ממשלה אחר.
 (ב) לא תבחר הכנסת ראש ממשלה אחר אלא ברוב של 70 חברי הכנסת.
 (ג) עם בחירתו של ראש ממשלה אחר יחולו עליו הנוראות חוק זה כאילו נבחר בבחירות כאמור בסעיף 1.
10. נעדר ראש הממשלה מן הארץ או שנבצר ממנו זמנית למלא תפקידו, יכהן במקומו ממלא מקום ראש הממשלה עד שישוב ראש הממשלה ארצה או עד שיחזור למלא תפקידו; נעדר ממלא

הצהרת אמונים

אחריות השר

הרכב וכשירות

שינוי בחלוקת תפקידים

יריבו שר

אש ממשלה חר

ליווי מקומו של אש הממשלה

דברי הסבר

שהרכבו לא פונקציונלי, שריבוי שריו נובע מהצורך לגייס מספר כה רב של מפלגות לתמיכה בממשלה בעת הרכבתה. רשות מבצעת כזאת תהיה חוקה מספיק כדי לנהל את עניני המדינה, ועם זאת לא תהיה מנותקת מהכנסת. יתר-על-כן, אין מוצע לבטל את האפשרות למנות חברי כנסת כשרי ממשלה ואת הזיקות האחרות הקיימות במשטרנו בין הממשלה לכנסת.

בהתאם למקובל בחוקי יסוד אחרים, אין החוק המוצע נכנס לפרטים לגבי תהליך הבחירות לראשות הממשלה, ומשאר זאת לחוק רגיל. סמכויות הכנסת וסמכויות הממשלה נותרו ללא שינוי עקרוני פרט לענינים הנובעים במישרין מהשינוי המוצע.

זקציק, מתאשר לממשלה, בדומה להסדר שנקט המחוקק נבי הרשויות המקומיות, חלק יחסי של התקציב הקודם. נפירות הכנסת מביאה לבחירות כלליות לא רק לכנסת אלא לראשות הממשלה. אם נוצר קושי בשל היווצרות רוב זוע נגד הממשלה בכנסת ורוב זה אינו מגיע עד כדי הרוב רוש לבחירת ראש ממשלה אחר, מוסמך נשיא המדינה, יחר שיתייצע בראש הממשלה ובסיעות בכנסת, להורות על וור הכנסת ועל בחירות חדשות לכנסת ולראש הממשלה.

הרפורמה המוצעת מתבססת בין היתר על הנסיון יובי שהצטבר מאז הונהגה הבחירה הישירה של ראשי שויות המקומיות, שהעלתה, לכל הדעות, את רמת השלטון קומי בארץ. יש לקוות כי השינוי המוצע יצליח להנהיג שראל רשות מבצעת של ממש, ולא פרלמנט-זוטא.

- מקום ראש הממשלה מן הארץ או שנבצר ממנו זמנית למלא תפקידו, תקבע הממשלה שר אחר מבין השרים לכהן כממלא מקומו של ראש הממשלה.
11. נעדר שר, למעט ראש הממשלה, מן הארץ או שנבצר ממנו זמנית למלא תפקידו, תקבע הממשלה שר אחר לכהן כממלא מקומו עד שישוב ארצה או יחזור למלא תפקידו: כל עוד לא עשתה הממשלה כאמור, ימלא ראש הממשלה את מקומו של אותו שר.
12. (א) שר, למעט ראש הממשלה, רשאי, לאחר שהודיע לממשלה על כוונתו לעשות כן, להתפטר מן הממשלה על ידי הגשת כתב התפטרות לראש הממשלה; כהונתו בממשלה נפסקת כעבור 48 שעות לאחר שכתב התפטרות הגיע לידי ראש הממשלה, זולת אם חזר בו השר מהתפטרותו לפני כן.
- (ב) שר שהיה חבר הכנסת והתפטר מכהונתו בכנסת, כהונתו בממשלה נפסקת מהיום שנפסקה חברותו בכנסת.
- (ג) כהונתו של שר בממשלה נפסקת עם בחירתו או התמנותו לאחד התפקידים שנושאייהם מגוונים מהיות מועמדים לכנסת.
- (ד) שר, למעט ראש הממשלה, שכהונתו בממשלה נפסקה, יקבע ראש הממשלה שר אחר למלא תפקידו; כל עוד לא עשתה הממשלה כאמור, ימלא ראש הממשלה תפקידו של אותו שר.
13. (א) ראש הממשלה רשאי, לאחר שהודיע לממשלה על כוונתו לעשות כן, להעביר שר מכהונתו; כהונתו של השר נפסקת כעבור 48 שעות לאחר שכתב ההעברה מכהונה נמסר לידי, זולת אם חזר בו ראש הממשלה לפני כן.
- (ב) ראש הממשלה יודיע לכנסת על העברת שר מכהונתו.
14. (א) הכנסת רשאית, בהחלטה שנתקבלה ברוב חבריה, להעביר את ראש הממשלה מכהונתו אם מטעמי בריאות נבצר ממנו דרך קבע למלא את תפקידו.
- (ב) הכנסת לא תקבל החלטה כאמור אלא לפי הצעת ועדת הכנסת שנתקבלה ברוב של שני שלישים מחבריה ועל יסוד חוות דעת רפואית.
- (ג) קיבלה הכנסת החלטה כאמור בסעיף קטן (א), יראו את ראש הממשלה כאילו התפטר מתפקידו.
15. (א) הורשע ראש הממשלה בעבירה שיש עמה קלון, רשאית הכנסת, בהחלטה שנתקבלה ברוב חבריה, להעביר את ראש הממשלה מכהונתו.
- (ב) קיבלה הכנסת החלטה כאמור בסעיף קטן (א), יראו את ראש הממשלה כאילו התפטר מתפקידו.
16. ראש הממשלה רשאי, לאחר שהודיע לממשלה על כוונתו לעשות כן, להתפטר בדרך של הגשת כתב התפטרותו לנשיא המדינה.
17. (א) התפטר, או נפטר, ראש הממשלה, יכהן ממלא מקומו כראש הממשלה בפועל. נבצר מממלא מקום ראש הממשלה למלא תפקידו של ראש הממשלה, תבחר הממשלה, מבין חבריה, ראש ממשלה בפועל.
- (ב) התפטר או נפטר ראש הממשלה, רשאית הכנסת תוך 30 יום מיום התפטרותו או פטירתו של ראש הממשלה לבחור ראש ממשלה תחתיו.
- (ג) לא תבחר הכנסת את ראש הממשלה החדש אלא ברוב של 70 חברי כנסת.

ממלא מקום של שר אחר

פקיעת כהונתו של שר

העברת שר מכהונתו

הפסקת כהונה מטעמי בריאות

הפסקת כהונה בגין עבירה

התפטרות הממ

מילוי מקומו מ ראש הממשלה שהתפטר או נ

(ד) בחרה הכנסת ראש ממשלה על פי סעיף זה, יחולו עליו הוראות חוק זה כאילו נבחר בבחירות כאמור בסעיף 1, ויפסיק לכהן ראש הממשלה בפועל.

(ה) לא בחרה הכנסת ראש ממשלה חדש כאמור, תתפזר הכנסת ויתקיימו בחירות כלליות חדשות לכנסת ולראש הממשלה. פרטים ייקבעו בחוק.

18. הממשלה תקבע סדרי ישיבותיה ועבודתה, דרכי דיוניה ואופן קבלת החלטותיה, אם דרך קבע ואם לעניין מסויים. סדרי עבודה

19. ממשלה רשאית לפעול על ידי ועדות שרים, קבועות, זמניות או לענינים מסויימים. ועדות שרים

20. (א) הדיונים וההחלטות של הממשלה ושל ועדות השרים בעניינים הבאים הם סודיים וגילויים ופרסומם אסור: חזיות

(1) בטחון המדינה;

(2) יחסי חוץ של המדינה;

(3) סוג עניינים אחר שהממשלה ראתה את סודיותו כחיונית למדינה והכריזה עליו, בצו, לצורך סעיף זה;

(4) עניין שהממשלה החליטה לשמרו בסוד, ובלבד שגילוייו ופרסומם של עניין כזה אינו אסור אלא על מי שידע על ההחלטה.

(ב) הוראות סעיף קטן (א) לא יחולו על דברים שהממשלה או ראש הממשלה, או מי שהממשלה או ראש הממשלה הסמיכוהו לכך, התירו את פרסומם או על דברים שפרסומם נדרש עלי-פי דין.

21. הממשלה מוסמכת לעשות בשם המדינה, בכפוף לכל דין, כל פעולה שעשייתה אינה מוטלת בדין על רשות אחרת. זכויות הממשלה

22. סמכות הנתונה על פי חוק לשר אחד וחובה המוטלת עליו על פי חוק, רשאי ראש הממשלה להעביר, כולה או מקצתה, לשר אחר. החלטה לפי הוראה זו סעונה אישור הכנסת. זכרת סמכויות

23. (א) סמכות הנתונה על-פי דין לממשלה, רשאית הממשלה לאצול לאחד השרים. זלת סמכויות

(ב) סמכות הנתונה לאחד השרים על-פי חוק או שהועברה לו על-פי סעיף 22, למעט סמכות להתקין תקנות בנות פועל תחיקתי, רשאי השר לאצול, כולה, מקצתה או בסייגים, לעובד ציבור.

(ג) סמכות שהממשלה אצלה לשר לפי סעיף קטן (א), למעט סמכות להתקין תקנות בנות פועל תחיקתי, רשאי השר לאצלה, כולה, מקצתה או בסייגים, לעובד ציבור אם הסמיכה הממשלה את השר לכך.

(ד) בסעיף זה - סמכות הנתונה לממשלה או לשר, אף חובה המוטלת עליהם במשמע.

(ה) הוראות סעיף זה יחולו אם אין כוונה אחרת משתמעת מן החוק המקנה את הסמכות או מטיל את החובה.

24. שר הממונה על ביצועו של חוק רשאי ליטול לעצמו כל סמכות, למעט סמכות בעלת אופי שיפוטי, הנתונה על-פי חוק לעובד מדינה, אם אין כוונה אחרת משתמעת מן החוק; השר רשאי לעשות כאמור לעניין מסויים או לתקופה מסויימת. זלת סמכויות

25. (א) הממשלה רשאית לאחד משרדים, לחלקם, לבטלם ולהקים משרדים חדשים; החלטה לפי הוראה זו טעונה אישור הכנסת.
- (ב) הממשלה רשאית להעביר שטחי פעולה ממשרד למשרד.
26. שר הממונה על משרד רשאי, באישור הממשלה, למנות לאותו משרד מבין חברי הכנסת סגן שר אחד או שני סגני שר; סגן שר ייכנס לתפקידו משהודיעה הממשלה בכנסת על מינויו; לסגן שר שמונה על ידי ראש הממשלה ייקרא "סגן שר במשרד ראש הממשלה".
27. סגן שר יפעל, בכנסת ובמשרד שנתמנה לו, בשם השר שמינה אותו ובמסגרת העניינים שמסר לו השר.
28. כהונתו של סגן שר פוקעת בכל אחת מאלה:
- (1) סגן השר התפטר בהגשת כתב התפטרות לשר שמינה אותו;
 - (2) אותו שר חדל להיות שר או להיות ממונה על אותו משרד;
 - (3) הממשלה או אף שר החליטו להפסיק כהונתו של סגן השר;
 - (4) נכונה ממשלה חדשה;
 - (5) סגן השר חדל להיות חבר כנסת.
29. שרים וסגני שרים יקבלו שכר ותשלומים אחרים כפי שייקבעו על ידי החלטת הכנסת, והיא רשאית להסמיך לכך את ועדת הכספים.
30. הממשלה על פי הצעת ראש הממשלה, תמנה את מזכיר הממשלה ותקבע את תפקידיו.
31. (א) מכמך הניתן על ידי הממשלה ייחתם בידי ראש הממשלה או בידי שר אחר שהממשלה הסמיכה לכך, או בידי מזכיר הממשלה.
- (ב) אישור בכתב של מזכיר הממשלה שהממשלה עשתה דבר פלוני ישמש ראיה שאכן נעשה הדבר כאמור באישור.
32. (א) על אלה יודיע ראש הממשלה לכנסת:
- (1) קביעה של ממלא מקום לראש הממשלה או ראש ממשלה בפועל;
 - (2) התפטרות ראש הממשלה או פטירתו;
 - (3) התפטרות שר אחר או פטירתו;
 - (4) העברת שטחי פעולה ממשרד למשרד;
 - (5) פקיעת כהונתו של סגן שר לפי סעיף 28(1) או (3).
- (ב) ההודעה תינתן בכנסת, ובימי פגרת הכנסת - ליושב ראש הכנסת והוא יביאה לידיעת חברי הכנסת.
33. (א) על אלה תפורסם הודעה ברשומות מטעם הכנסת:
- (1) כינון ממשלה, הרכבה וחלוקת התפקידים בין השרים;
 - (2) אישור שינוי בחלוקת תפקידי השרים;
 - (3) אישור צירופו של שר נוסף לממשלה;
 - (4) אישור החלטה לפי סעיפים 22 ו-25(א);
 - (5) החלטה לפי סעיף 29.

- (כ) על אלה תפורסם הודעה ברשומות מטעם הממשלה:
- (1) החלטות הממשלה לפי סעיפים 10, 11, 12(ד), 17(א) ר(ב), 23(א) ר(ב) ו-25(א);
- (2) נטילת סמכות לפי סעיף 24 לתקופה;
- (3) מינוי סגן שר לפי סעיף 26 ופקיעת כהונתו לפי סעיף 28(1) או (3);
- (4) מינוי מזכיר הממשלה לפי סעיף 30 ופקיעת כהונתו.
34. על אף האמור בכל דין אין בכוחן של תקנות-שעת-חירום לשנות חוק זה, להפקיע זמנית את תקפו או לקבוע בו תנאים; אין לשנות סעיף זה אלא ברוב חברי הכנסת.
35. ראש הממשלה יהיה חבר הכנסת לענין כל חוק המעניק חסינות.
36. חוק-יסוד: הממשלה – בטל.
37. בסעיף 3 לחוק-יסוד: משק המדינה¹, אחרי סעיף קטן (ה) יבוא:
 "(ו) לא נתקבל חוק התקציב לפני תחילתה של שנת הכספים, רשאית הממשלה להוציא כל חודש סכום השווה לחלק השנים-עשר מתקציב השנתי הקודם."
38. בחוק-יסוד: נשיא המדינה², אחרי סעיף 11 יבוא:
 11. (א) ראה נשיא המדינה כי נוצר בכנסת רוב קבוע נגד ראש הממשלה ונגד הממשלה וכי עקב מצב זה אין ראש הממשלה והממשלה יכולים למלא את תפקידם, רשאי הוא, לאחר התייעצות עם ראש הממשלה ועם סיעות בכנסת, להורות על פיזור הכנסת ועל קיום בחירות חדשות לכנסת ולראש הממשלה.
 (ב) נתן הנשיא הוראה כאמור, יראוה כאילו נתקבל חוק לפיזור הכנסת על פי סעיף 34 לחוק-יסוד: הכנסת."
39. קיבלה הכנסת חוק על התפורותה לפי סעיף 34 לחוק-יסוד: הכנסת³, יתקיימו עם הבחירות לכנסת גם הבחירות לראש הממשלה.

א-יתחולה של תקנות שעת-חירום

חסינות ראש הממשלה

ביטול חוק-יסוד: הממשלה

תיקון חוק-יסוד: משק המדינה

הוספת סעיף בחוק-יסוד: נשיא המדינה

"פיזור הכנסת על-ידי הנשיא"

תוצאות התפורות הכנסת

חבר הכנסת: אמנון רובינשטיין

¹ ס"ח התשכ"ח, עמ' 226.
² ס"ח התשל"ה, עמ' 206.
³ ס"ח התשכ"ד, עמ' 118.
⁴ ס"ח התשי"ח, עמ' 69.

[301] חוק-יסוד: הממשלה

1. מקום מושבה של הממשלה הוא ירושלים.
2. (א) בראש הרשות המבצעת של המדינה יעמוד ראש הממשלה; ממשלתו תורכב מסגן ראש הממשלה ושרים אחרים.
 (ב) מספרם הכולל של חברי הממשלה לא יעלה על שנים עשר.
3. (א) כל הכשיר להיות מועמד לכנסת – כשיר להיות מועמד לכהונת ראש הממשלה, סגן ראש הממשלה ושר.

מקום מושב הממשלה

הרכב

כשירות לכהונה

- (ב) מי שכיהן כראש ממשלה במשך ארבע עשרה שנים רצופות, לא יהיה מועמד לתפקיד ראש הממשלה, אלא לאחר שעברו חמש שנים מיום שסיים את כהונתו.
4. לא ישמש אדם כמועמד לתפקיד ראש הממשלה או סגן ראש הממשלה, מטעם מפלגה שיש לה ייצוג בכנסת, זולת אם קיבל אישור על כך מטעם אותה מפלגה. לא ישמשו שניים כמועמדים מטעם מפלגה אחת לאותו תפקיד. אין בהוראות סעיף זה כדי לפגוע בזכותו של אדם להציג מועמדותו לתפקיד ראש הממשלה או סגן ראש הממשלה.
5. הבחירות לתפקיד ראש הממשלה יהיו אחת לשבע שנים, ביום שלישי הראשון בחודש כסלו, בכפוף לאמור בסעיף 16.
6. ראש הממשלה ייבחר בבחירות כלליות, ארציות, ישירות, השאיות ושוות.
7. (א) לתפקיד ראש הממשלה ייבחר המועמד שזכה ברוב קולות המצביעים ובלבד שמספר המצביעים עברו לא יפחת מארבעים וחמישה אחוזים מסך קולות המצביעים.

דברי הסבר

על פי הצעת החוק יינתן חופש פעולה לראש הממשלה לנהל את עניני הרשות המבצעת של המדינה באופן שינוטר לן שיקולים פוליטיים-סיעתיים צרים הקיימים כיום ויחא פשר איוש תפקידים ברשות המבצעת בידי אנשי מקצוע מובהקים - בכלל זה תפקידי השרים. הדבר יתאפשר מכוח בחירתו האישית של ראש הממשלה ישירות על-ידי אזרחי המדינה ויכולתו למנות לו אנשי ממשל כרצונו.

סעיף 27 נותן לראש הממשלה זכות עיכוב של חוק שאושר על מנת להביא הסתייגותיו מהחוק בפני הכנסת בדרך של דיון חוזר, בדומה להסדר הקיים בארצות הברית. יחד עם זאת, ההחלטה האחרונה בענין נותרת בידי הכנסת.

בדומה לשיטה הנהוגה בארצות הברית נותר פיקוח על פעולות הממשל בידי בית הנבחרים - הכנסת וגם באמצעות בית המשפט העליון בשבתו כבג"ץ.

שלא על פי המקובל בארצות הברית, בראש הרשות המבצעת עומד ראש הממשלה ולא הנשיא, שכן, לתפקיד נשיא מדינת ישראל נודעת חשיבות רבה כמייצג המדינה בפני פוזרות הגולה וכעומד בראש המדינה שלא על בסיס פוליטי אלא כנציג העם כולו.

החוק המוצע אינו כולל את כל התאמות ותיקונים שצריך יהיה להכניס בחוקים קיימים, בהנחה שלאחר שהעקרון יתקבל, יהיה צורך לבדוק את השינויים הנובעים ממנו בחוקים אחרים.

גם את התיקונים הבודדים בחוקים אחרים שהוכנסו בגלל היותם שייכים באופן ישיר לנושא החוק, וכן הסעיף המבטל את חוק היסוד הקיים, צריך יהיה להעביר, בשעת הניסוח הסופי של החוק, לחוק נפרד, על-מנת שלא ימשיכו להיות חלק מחוק יסודי המציע כלל אותם בשלב זה בנוסח החוק רק למען שלמות התמונה.

הממשלה שקמה לאחר הבחירות לכנסת ה-11 המחישה את הבעיות והעיוות שנוצרו בשיטת הממשל הנוכחית. מספרם הרב של השרים וסגני השרים ללא צידוק כלכלי או מינהלי, העמים קשיים רבים על תפקוד הממשלה וגרם להוצאות כספיות ניכרות.

היות השרים וסגני השרים חברי כנסת הביא לערבוב חזומים כמעט מוחלט בין הרשות המחוקקת לרשות המבצעת. יתרה מזו, המצב גרם גם להכרעות על בסיס פוליטי מפלגתי בנושאים בהם היה ראוי כי ישקלו שיקולים מינהליים כלכליים.

הליקויים החמורים בשיטת הקמת הממשלה מומחשים בימים אלה בעת המשא ומתן להרכבת קואליציה. צפוי כי סכומי כסף נכבדים יוצאו על ידי הממשלה מתוך מטרה אחת בלבד: סיפוק רצונם של נציגי המפלגות החברות בקואליציה על מנת להבטיח קיימה.

במצב דברים זה ונוכח איוש תפקידים שונים במינהל על פי מפתח פוליטי ולא על סמך יכולת וכישורים ענייניים, נפגמת יכולת הביצוע של הממשלה על כדי שיתוק וכשלונה בתחומים רבים מובטח.

מטרת הצעת החוק היא לשנות את אופן הקמת הממשלה ודרכי תפקודה, תוך הסתמכות על מודל החקיקה האמריקאי מתוך כוונה לאפשר הפרדה מרבית בין הרשות המחוקקת למבצעת, כמוכן תוך כדי השארת פיקוח על הממשלה בידי הכנסת.

הצעת החוק כוללת את עקרון "החוק הנורבגי", לפיו מי שנבחר לכהן בממשלה שעה שהוא משמש כחבר כנסת, יחדל מלכהן כחבר כנסת במשך תקופת כהונתו בממשלה וישוב לכהונתו כחבר כנסת עם סיום חברותו בממשלה.

- (ב) לא זכה מועמד ברוב הדריש על-פי סעיף קטן (א), ייערך כעבור שלושה שבועות סיבוב בחירות שני בין שני המועמדים שזכו בסיבוב הראשון במרב הקולות. בסיבוב השני ייבחר לכהונת ראש הממשלה מועמד שזכה ברוב קולות המצביעים.
8. יום הבחירות יהיה יום שבתון, אך שירותי התחבורה ושאר שירותים ציבוריים יפעלו כסדרם.
9. תוצאות הבחירות יפורסמו ברשומות תוך שבעה ימים מיום הבחירות.
10. מועמד לכהונת ראש הממשלה יציג מועמד לכהונת סגן ראש הממשלה. בחירתו לתפקיד של מועמד לכהונת ראש הממשלה תהיה אף בחירת מועמדו לתפקיד סגן ראש הממשלה.
11. ראש הממשלה וסגניו יכנסו לתפקידם שבעה ימים לאחר פרסום תוצאות הבחירות ברשומות, ויתחילו לכהן בתפקידם לאחר שימסרו בפני הכנסת, במושב מיוחד, כמעמד נשיא המדינה, הצהרת אמונים למדינת ישראל בזו הלשון:
- “אני (השם) מתחייב כראש הממשלה/כסגן ראש הממשלה לשמור אמונים למדינת ישראל ולחוקיה ולמלא באמונה את תפקידי כראש הממשלה/כסגן ראש הממשלה.”
- הכנסת תתכנס למושב מיוחד לא יאוחר מארבעה עשר ימים ממועד פרסום תוצאות הבחירות לראשות הממשלה ברשומות.
12. נעדר ראש הממשלה מהארץ או שנבצר ממנו זמנית למלא תפקידו, יכהן במקומו סגן ראש הממשלה, עד שישוב ראש הממשלה ארצה או עד שיחזור למלא תפקידו. הודעה על כך תימסר לנשיא המדינה וליושב ראש הכנסת.
13. הכנסת רשאית, בהחלטה שנתקבלה ברוב של שבע עשיריות מחבריה, להעביר את ראש הממשלה או סגנו מכהונתם, אם מטעמי בריאות נבצר ממי מהם למלא דרך קבע את תפקידו. הכנסת לא תקבל החלטה כאמור אלא לפי הצעת ועדת הכנסת שנתקבלה ברוב של שני שלישים מחבריה ועל יסוד חוות דעת רפואית.
14. ראש הממשלה רשאי להתפטר מתפקידו על ידי הגשת כתב התפטרות לנשיא המדינה. התפטרות ראש הממשלה תיכנס לתוקפה ארבעים ושמונה שעות לאחר מסירת כתב התפטרות לנשיא, זולת אם חזר בו ראש הממשלה מכוונתו להתפטר קודם לכן.
15. (א) הכנסת רשאית בהחלטה להעביר את ראש הממשלה או סגנו מכהונתם, אם קבעה כי מי מהם אינו ראוי לכהונתו מחמת הרשעתו בעבירה שנקבעה בחוק שיש עמה קלון, או מחמת התנהגות שאינה הולמת את תפקידו ומעמדו.
- החלטה כזו תתקבל ברוב של שבע עשיריות מחברי הכנסת.
- (ב) הכנסת לא תעביר את ראש הממשלה או את סגנו מכהונתם, אלא עקב קובלנה שהובאה בפני הכנסת על ידי לפחות ארבעים מחברי הכנסת, ולפי הצעת ועדת הכנסת שנתקבלה ברוב של שבע עשיריות מחברי הועדה.
- (ג) ועדת הכנסת לא תמליץ להעביר את ראש הממשלה או סגנו מכהונתם אלא לאחר שניתנה לראש הממשלה או סגנו, לפי הענין, ההזדמנות לסתור את הקובלנה לפי ניהל ועדת הכנסת באישור הכנסת.

יום הבחירות

פרסום תוצאות הבחירות

סגן ראש הממשלה

תחילת כהונה

מילוי מקום ראש הממשלה

הפסקת כהונה מטעמי בריאות

התפטרות הממשלה

העברה מכהונה

(ד) ראש הממשלה או סגנו רשאים להיות מיוצגים בפני הכנסת על ידי בא כוח שאינו חבר כנסת. ועדת הכנסת והכנסת רשאיות להזמין את ראש הממשלה או סגנו, לפי הענין, להיות נוכח בעת הדיונים לפי סעיף זה.

(ה) דיוני הכנסת לפי סעיף זה ייערכו בישיבה שנועדה לענין זה בלבד או בישיבות סמוכות זו לזו שנועדו כאמור; הדיון יתחיל לא יאוחר מעשרים ימים לאחר החלטת ועדת הכנסת. על מועד תחילת הדיון יודיע יושב ראש הכנסת לכל חברי הכנסת בכתב, לפחות עשרה ימים מראש.

חלה תחילת הדיון שלא בזמן אחד הכנסים של הכנסת, יכנס יושב ראש הכנסת את הכנסת לכנס מיוחד לענין זה.

16. נפטר ראש הממשלה או התפטר מתפקידו או שהועבר מתפקידו כאמור בסעיפים 13-15, יתמנה סגן ראש הממשלה לתפקיד ראש הממשלה ויבחר לעצמו סגן ראש ממשלה ושרים.

החלפת ראש הממשלה בסגנו

17. סגן ראש הממשלה שנתמנה לתפקיד ראש הממשלה, כאמור בסעיף 16, יכהן בתפקידו זה עד להשלמת תקופת כהונתו של ראש הממשלה שנבחר בבחירות.

המשכיות הכהונה

18. נפטר סגן ראש הממשלה או שהתפטר מתפקידו כאמור בסעיף 21(א) או שהועבר מתפקידו כאמור בסעיפים 13, 15, יבחר ראש הממשלה סגן ראש הממשלה אחר במקומו.

החלפת סגן ראש הממשלה

19. (א) חזיל אדם שנתמנה לתפקיד ראש הממשלה בנסיבות המפורטות בסעיף 18 מלבן בתפקיד ראש הממשלה, או לא כיהן אדם בתפקיד סגן ראש הממשלה ונתקיימו הנסיבות האמורות בסעיף 16, יכהן יושב ראש הכנסת באופן זמני כראש הממשלה ותיערכנה בחירות לתפקיד ראש הממשלה וסגן ראש הממשלה לא יאוחר מארבעים וחמישה ימים מהמועד בו היה יושב ראש הכנסת לראש הממשלה.

מינוי יושב ראש הכנסת לתפקיד ראש הממשלה

(ב) נתמנה יושב ראש הכנסת לתפקיד ראש הממשלה כאמור בסעיף קטן (א), יפסיק למלא תפקידו כיושב ראש הכנסת כל עוד משמש הוא כראש ממשלה והוא ישוב לשמש בתפקידו כיושב ראש הכנסת עם סיום תפקידו כראש הממשלה, זולת אם החליטה הכנסת אחרת.

20. שר בממשלה יכנס לתפקידו לאחר שראש הממשלה מסר הודעה בכתב בדבר מינויו לנשיא המדינה וליושב ראש הכנסת. להודעת ראש הממשלה תצורף הסכמתו הכתובה של השר למינויו.

תחילת כהונת שר

שר בממשלה יתחיל כמילוי תפקידו לאחר שמסר הצהרה בפני הכנסת בזו הלשון:
"אני (השם) מתחייב כשר בממשלה לשמור אמונים למדינת ישראל ולחוקיה ולמלא באמונה את תפקידי כחבר הממשלה."

21. (א) שר רשאי להתפטר מהממשלה על ידי הגשת כתב התפטרות לראש הממשלה. כהונתו בממשלה נפסקת כעבור ארבעים ושמונה שעות ממועד הגשת כתב התפטרות לראש הממשלה, זולת אם חזר בו השר מהתפטרותו לפני כן.

הפסקת כהונת שר

(ב) כהונתו של שר בממשלה נפסקת עם בחירתו או התמנותו לאחד התפקידים שנושאים מנועים מהיות מועמדים לכנסת.

(ג) ראש הממשלה רשאי להעביר שר מכהונתו. כהונתו של שר נפסקת כעבור ארבעים ושמונה שעות ממועד מסירת כתב העברה מכהונה לידי, זולת אם חזר בו ראש הממשלה לפני כן מהחלטתו. ראש הממשלה יודיע לכנסת על העברת שר מכהונתו.

(ד) הורשע שר בעבירה שיש עמה קלון, או עשה מעשה שאינו הולם את תפקידו, רשאית הכנסת לפטרו ברוב של שני שלישים מחבריה.

(ה) הוראות סעיפים קטנים (ב) ו-(ג) יחולו גם בענינו של סגן ראש הממשלה.

22. נעדר שר, למעט סגן ראש הממשלה, מן הארץ או שנבצר ממנו זמנית למלא תפקידו, ימלא את תפקידו ראש הממשלה או שר אחר שנקבע על-ידו.

העדרות או מחלת שר

23. ראש הממשלה ינהל את עבודת הממשלה והוא רשאי, בין היתר, לחלק תפקידים בין השרים, לשנות חלוקת התפקידים בין השרים, להעביר ולאצול סמכויות וחובות, אף אם נקבעו בדין, משר אחד לאחר או מהממשלה לשר מסוים, להעביר שטחי פעולה משרד למשרד, לקבוע את משרדי הממשלה, לאחד משרדים, לחלקם, לכטלם ולהקים משרדים חדשים.

ניהול עבודת הממשלה

24. ראש הממשלה יקבע סדרי ישיבות הממשלה ועבודתה, דרכי דיוניה ואופן קבלת החלטותיה, אם דרך קבע ואם לענין מסויים.

סדרי עבודה

25. ראש הממשלה, או חבר ממשלה אחר שהוסמך לכך על ידו, ידווח מדי פעם לכנסת אודות מצב עניני המדינה. הכנסת תקבע מועדי דיווח קבועים ומיוחדים.

דיווח לכנסת

26. ראש הממשלה ושרי הממשלה לא יעסקו, זולת למטרת ובמסגרת מילוי תפקידם, בפעילות האמורה להניב רווחים, הכנסה או משכורת.

ייחוד התפקיד

27. (א) חוק שאישרה הכנסת, יכנס לתוקפו לאחר שנחתם בידי ראש הממשלה ונשיא המדינה.

חתימה על חוק והחזרתו

(ב) לראש הממשלה זכות לסרב לחתום על חוק, ולהחזירו לכנסת תוך עשרה ימים מהמועד בו הועבר אליו החוק לחתימה. החזרת החוק לכנסת תיעשה בצירוף מכתב המפרט הסתייגויות ראש הממשלה, אשר יימסר ליושב ראש הכנסת או לאחד מסגניו.

(ג) הוחזר חוק לכנסת על-ידי ראש הממשלה, תקיים הכנסת דיון נוסף בחוק. אושר החוק בשנית על-ידי רוב של שני שלישים מחברי הכנסת, יובא החוק לחתימה בפני נשיא המדינה ויכנס לתוקפו במועד שתקבע הכנסת.

(ד) נחתם חוק בידי נשיא המדינה כמפורט בסעיף קטן (ג), יירשם ליד חתימת נשיא המדינה כי החוק נתקבל לאחר דיון חוזר בכנסת בעקבות הסתייגות ראש הממשלה.

(ה) לא חתמו ראש הממשלה או הנשיא על חוק וחלף המועד בו רשאי ראש הממשלה לפעול על פי האמור בסעיף קטן (ב), יכנס החוק לתוקפו עם פרסומו ברשומות.

28. שכר חברי הממשלה ייקבע בחוק, אך לא יפחת מהשכר המשתלם לחברי כנסת.

שכר חברי הממשלה

29. על פי החלטת ראש הממשלה, רשאית הממשלה לפעול על ידי ועדות שרים, קבועות, זמניות, או לענינים מסויים.

ועדות שרים

30. (א) הדיונים וההחלטות של ראש הממשלה, הממשלה וועדות השרים בענינים הבאים הם סודיים וגילויים ופרסומם אסור:

סודיות

(1) בטחון המדינה;

(2) יחסי חוץ של המדינה;

(3) סוג ענינים אחר שראש הממשלה או סגנו, ראה את סודיותו כחיונית למדינה והכריז עליו ככזו, לענין סעיף זה;

- (4) ענין שהממשלה החליטה לשמרו בסוד, ובלבד שגילוי ופרסומו של ענין כזה אינו אסור אלא על מי שידע על ההחלטה.
- (ב) הוראות סעיף קטן (א) לא יחולו על דברים שהממשלה או ראש הממשלה, או מי שראש הממשלה הסמיכו לכך, התירו את פרסומם או על דברים שפרסומם נדרש על פי דין.
31. הממשלה מוסמכת לעשות בשם המדינה, בכפוף לכל דין, כל פעולה שעשייתה אינה מוטלת בדין על רשות אחרת.
32. (א) סמכות הנתונה לראש הממשלה או לחבר ממשלה אחר, על פי חוק או שהועברה לו על פי סעיף 23, או על פי סעיף 33, למעט סמכות להתקין תקנות בנות פועל תחיקתי, רשאי הוא לאצול, כולה, מקצתה או בסייגים לעובד ציבור.
- (ב) סמכות שראש הממשלה אצל לפי סעיף קטן (א), למעט סמכות להתקין תקנות בנות-פועל תחיקתי, רשאי השר, אם ראש הממשלה הסמיכו לכך, לאצלה כולה, מקצתה או בסייגים לעובד ציבור.
- (ג) בטעיף זה - סמכות הנתונה לממשלה או לשר, אף חובה המוטלת עליהם במשמע.
- (ד) הוראות סעיף זה יחולו אם אין כוונה אחרת משתמעת מן החוק המקנה את הסמכות או מטיל את החובה.
33. שר הממונה על ביצועו של חוק רשאי ליטול לעצמו כל סמכות, למעט סמכות בעלת אופי שיפוטי, הנתונה על פי אותו חוק לעובד מדינה, אם אין כוונה אחרת משתמעת מן החוק; השר רשאי לעשות כאמור לענין מסויים או לתקופה מסויימת.
34. חבר כנסת שנבחר לתפקיד ראש הממשלה, סגן ראש הממשלה או שר בממשלה (להלן - חבר כנסת הנבחר), תתפנה משרתו לתקופת כהונתו בממשלה ויבוא במקומו המועמד ששמו נקוב ראשון אחרי שמו של אחרון הנבחרים ברשימת המועמדים שכללה את חבר הכנסת הנבחר. חדל חבר הכנסת הנבחר לכהן בממשלה, יחדל האחרון שנהיה לחבר כנסת מתוך רשימת המועמדים שכללה את חבר הכנסת הנבחר לכהן כחבר כנסת, ולא תיפגע בשל כך בלבד זכותו של האחרון לשוב ולהיות לאחר מכן חבר כנסת מכוח הוראת סעיף 43(א) לחוק-יסוד: הכנסת.
35. סדרי הבחירה לתפקידי ראש הממשלה וסגנו ייקבעו בחוק.
36. ראש הממשלה ימנה את מזכיר הממשלה ויקבע את תפקידיו.
37. (א) מסמך הגיתן על-ידי הממשלה יחתם בידי ראש הממשלה או בידי סגן ראש הממשלה או בידי שר אחר שראש הממשלה הסמיכו לכך.
- (ב) אישור בכתב של מזכיר הממשלה שהממשלה עשתה דבר פלוני ישמש ראיה שאכן נעשה הדבר כאמור באישור.
38. (א) על אלה תודיע הממשלה לכנסת:
- (1) התפטרות ראש הממשלה או פטירתו;
 - (2) התפטרות סגן ראש הממשלה או פטירתו;
 - (3) התפטרות שר אחר או פטירתו;
 - (4) העברת שטחי פעולה משרד למשרד;
 - (5) שינוי בחלוקת תפקידי השרים.

(ב) ההודעה תינתן בכנסת, ובימי פגרת הכנסת - ליושב ראש הכנסת והוא יביאה לידעת חברי הכנסת.

39. (א) על אלה תפורסם הודעה מטעם הכנסת:
- (1) תוצאות הבחירות לתפקיד ראש הממשלה וסגן ראש הממשלה;
 - (2) כינון ממשלה, הרכבה וחלוקת התפקידים בין השרים;
 - (3) החלטת הכנסת בדבר העברת ראש הממשלה, סגן ראש הממשלה או שר מתפקידו;
 - (4) צירופו של שר נוסף לממשלה;
 - (5) מילוי תפקיד ראש הממשלה על ידי סגן ראש הממשלה;
 - (6) מינוי מחליף לסגן ראש הממשלה.
- (ב) על אלה תפורסם הודעה ברשומות מטעם הממשלה:
- (1) התפטרות או פעולה על פי סעיף 38;
 - (2) החלטות הממשלה לפי סעיפים 10, 22, 23, 32;
 - (3) נטילת סמכות לפי סעיף 33 לתקופה;
 - (4) מינוי מזכיר הממשלה לפי סעיף 36 ופקיעת כהונתו.
40. אין לשנות סעיפים 2, 6, 10, 13, 15(א), 27, 34 בחוק זה אלא ברוב של שבע עשיריות של חברי הכנסת.
41. על אף האמור בכל דין אחר אין בכוחן של תקנות שעת חירום לשנות חוק זה, להפקיע זמנית את תקפו או לקבוע בו תנאים; אין לשנות סעיף זה אלא ברוב חברי הכנסת.
42. בחוק המעבר, התש"ט-1949 -
- (1) במקום סעיף 2(ד) יבוא:
- "(ד) כל חוק יפורסם ברשומות תוך עשרים יום מיום קבלתו בכנסת, בכפוף לאמור בסעיף 28 לחוק-יסוד: הממשלה."
- (2) סעיף 11(1) - יימחק.
43. בחוק-יסוד: נשיא המדינה¹ -
- (1) בסעיף 11(א), במקום פסקה (1) יבוא:
- "(1) יחתום על כל חוק."
- (2) פסקה (2) - תימחק, ומספרי הפסקאות (3) עד (6) יתוקנו לפי זה.
44. חוק-יסוד: הממשלה² - בטל.

פרסום ברשומות

יציבות החוק

אי-חחולה של תקנות שעת חירום

תיקון סעיף לחוק המעבר

תיקון סעיף 11 לחוק-יסוד: נשיא המדינה

ביטול חוק-יסוד: הממשלה הקיים

חבר הכנסת: יהואש צידון

¹ ס"ח התש"ט, עמ' 1.
² ס"ח התשכ"ד, עמ' 118.
³ ס"ח התשכ"ח, עמ' 226.

מוגשת בזה הצעת חוק מטעם ועדת החינוך והתרבות של הכנסת:

[302]

חוק הפיקוח על קייטנות, התש"ן-1990

1. בחוק זה -
"קייטנה" - מקום שבו מחנהלח פעילות מאורגנת של נופש וחברה לקבוצת ילדים, לתקופה קצובה של מספר ימים לפחות, בתקופת חופשת הלימודים מבית-הספר;
"השר" - שר החינוך והתרבות;
"חוק רישוי עסקים" - חוק רישוי עסקים, התשכ"ח-1968;
"ילד" - מי שטרם מלאו לו שמונה עשרה שנה.
2. לא ינהל אדם קייטנה אלא אם כן יש בידו רישיון לפי חוק רישוי עסקים.
3. לא יינתן רישיון לקייטנה אם תכנית הקייטנה נוגדת את העקרונות שבהכרזה על הקמת מדינת ישראל, או את מטרת החינוך הממלכתי כמפורט בסעיף 2 לחוק חינוך ממלכתי, התשי"ג-1953, או שהתכנית מנוגדת לכל דין.
4. לא ינהל אדם קייטנה אם תכנית הקייטנה או הפעילות בה, נוגדת את העקרונות המפורטים בסעיף 3.
5. המנהל קייטנה בניגוד להוראות סעיפים 2 או 4, דינו - מאסר ששה חדשים.
6. (א) השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות לענין קייטנות, לרבות בענייני בטיחות ובטחון, פעילות חינוכית והדרכה ופיקוח פדגוגי;
(ב) אדם שלא קיים תנאי מתנאי הרישיון, או לא קיים הוראות תקנה לפי סעיף קטן (א), רואים אותו כגוי שלא קיים תנאי מתנאי רישיון שניתן לפי חוק רישוי עסקים והוראות חוק רישוי עסקים יחולו לגביו.
7. אחרי סעיף 22 לחוק רישוי עסקים יבוא:
ג2. (1) לא יינתן רישיון לפי חוק זה לקייטנה אלא אם כן ניתן אישור לכך מאת מי ששר החינוך והתרבות הסמיכו לכך ויראו אותו כאילו היה נותן האישור לפי סעיף 6.

רישוי קייטנות

סייג לרישוי

פעילות אסורה

עונשין

ביצוע ותקנות

תיקון חוק רישוי עסקים

דברי הסבר

הצעת חוק זו מוגשת במסגרת השלמת החקיקה להגנת ילדים בסיכון. מוצע ששר החינוך והתרבות באמצעות רשות הרישוי והיינו, ראשי הרשויות המקומיות, יפקח על קייטנות ועל ידי כך יוכתחו שלומם, טובתם ורווחתם של הילדים.

קייטנות לבני נוער הן תופעה נפוצה ובעיקר בזמני חופשות ובחודשי הקיץ.

קיימות יוזמות רבות של ארגונים פרטיים ושל בודדים המארגנים קייטנות לנוער ללא שום פיקוח. הורים אשר אינם מדעיים לטיבו של הארגון או של האנשים הפונים אליהם ואינם מדעיים לכך שלעתים קרובות ילדיהם חשופים לסכנות בטיחותיות, בטחוניות ואחרות.

¹ ס"ח התשכ"ז, עמ' 104.
² ס"ח התשי"ג, עמ' 137.

(2) השר, באישור ועדת החינוך והתרבות של הכנסת, רשאי לפטור בצו מתוכת רישוי לפי חוק זה סוגים של קייטנות המנוהלות על ידי ארגונים או גופים שייקבעו.

(3) לענין חוק זה, "קייטנה" – כהגדרתה בחוק הפיקוח על קייטנות, התש"ן-1990.

חברי הכנסת: נאווה ארד, יצחק לוי